

Aleg 1162

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o wnioskach posłów Juliana Brunickiego i Antoniego Styły w przedmiocie ustaw normujących handel nasionami, nawozami sztucznymi i paszami.

Wysoki Sejmie!

Od czasu gdy rozpoczęto w wydatniejszej mierze używać w gospodarstwie wiejskiem rozmaitych środków pomocniczych jak nawozów sztucznych i pasz treściwych, oraz gdy w miarę postępu wzmoгло się zapotrzebowanie przeróżnych nasion — zaczęli niesumieenni handlarze i wytwórcy fałszować owe produkta i przedmioty handlu, i nadużywając dobrej wiary, wyzyskiwać rolników.

Przeważnej części tych towarów nie można na oko co do jakości ocenić, różnic zewnętrznych między dobrym a bezwartościowym towarem często wcale niema, a stwierdzenie jakości bywa nieraz bardzo trudnem, wymagając i wysokiej wiedzy fachowej i urządzeń specjalnych, przeważnie bardzo kosztownych.

Istnieją wprawdzie specjalne zakłady dla badania i oceny tych towarów i płodów, powstałe i utrzymywane przez kraj i państwo, — są pewne przepisy prawne i karne paragrafy przeciw fałszerzom i oszustom — lecz przemysłność ludzka znachodzi co raz to nowsze sposoby nie tylko fałszowania i oszukiwania dobrodusznym a często lekkomyślnym nabywców, ale i unikania kar grożących za takie nadużycia — bo ustawa dawniej stworzona nie jest dosyć ścisłą i nie uwzględnia wielu form nadużyć zaufania, wymyśliwanych w nowszych czasach.

To też gospodarze wiejscy sami, ich stowarzyszenia fachowe i przedstawiciele starają się od wielu lat o wydanie ustaw ściśle określających warunki handlu nawozami sztucznymi, paszami treściwymi i nasionami; przed kilku laty 4. czerwca 1902, poseł dr. Włodz. Kozłowski wniósł w Radzie Państwa projekt takiej ustawy i przypominał tę sprawę kilkakrotnie, choć niestety bezskutecznie. Państwowa Rada rolnicza opracowała projekty takich ustaw oparte po części o projekt dr. Kozłowskiego i uchwaliła je w r. 1903, poczem c. k. Rząd wszedł w pertraktacye z król. węgierskim Rządem o wydanie równocześnie analogicznych ustaw, które to pertraktacye trwają po dzień dzisiejszy.

Ustawy podobne istnieją od szeregu lat w licznych państwach — i to po części wybitnie przemysłowych — jak w Belgii od 29 grudnia 1896, we Francji od 4 lutego 1888, w Anglii od 22 września 1893, w licznych stanach Ameryki północnej od r. 1887, 1888 i t. d.

Jeżeli państwa o ludności wiejskiej stosunkowo oświećszej od naszej widziały się zmuszone przeciwdziałać nadużyciom niesumieennyh handlarzy i wytwórców, to jak smutno przedstawiają się stosunki w naszej monarchii a specjalnie już w naszym kraju. Bolesne te świadectwa wyzysku naszego rolnika znajdujemy n. p. w sprawozdaniach kraj. Stacyi doświadczalnych — a są to cyfry istnie grożą przejmujące!

Dla dowodu kilka takich danych przytoczyć się godzi — a są to cyfry z lat ostatnich, wyjęte z sprawozdań Stacyi przedłożonych Wysokiemu Sejmowi.

Stacya chemiczno rolnicza dublańska podaje w swem sprawozdaniu za rok 1907, że między nadfosforanami ocenianymi były takie, które zawierały 4,86%, 3,85%, 3,29%, jedna próbka zawierała ledwo 0,61% kwasu fosforowego, a przeciętna wyższa zawartość waha się między 7,05 a 9,27%. Między żużłami Thomasa ocenianymi w tymże roku widzimy próbki o zawartości 1,49%, 1,66%, 1,74% a w sprawozdaniu tejże Stacyi za rok 1909 widzimy oceny żużli Thomasa o zawartości 2,56% podczas gdy sprzedający gwarantował 16%; w drugim wypadku wynik oceny okazał zawartość 1,89%, wobec gwarancyi 20%.

Stacya botaniczno rolnicza również zwraca uwagę na nadużycia w handlu nasionami — np. na 1203 ocenianych w roku 1909 próbek koniczyny czerwonej było 350 zanieczyszczonych kianką.

Obie Stacye często a energicznie upominają się o wydanie ustaw normujących handel tymi artykułami.

Bez wszelkiej przesady twierdzić można, — że szkody wyrządzone rocznie rolnikom i hodowcom przez niesumiennych handlarzy idą w miliony koron, podkopując zaufanie do handlu nawet sumiennego, w którego interesie również leży sanacja opłakanych stosunków.

Chwila obecna ciężkich wydatków dla dobra państwa i kraju i wielkich strat gospodarstwa wiejskiego dla interesu warstw konsumujących płody wiejskie jest właśnie momentem, w którym tem większy na nas cięży obowiązek wszelkimi siłami otoczyć rolnictwo i hodowlę wydatną opieką i usuwać wszelkie nadużycia i wykorzystywania,

Wobec tego Komisya wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

/. załączone projekty ustaw

Przewodniczący:

Brykczyński

Sprawozdawca:

Julian Brunicki.

U S T A W A

z dnia ..... 191 normująca obrót nawozami sztucznymi i paszami treściwymi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§ 1.

Obrót nawozami sztucznymi i paszami treściwymi, o ile ich ilość przenosi przy każdej dostawie pojedynczej 25 kg. brutto, podpada postanowieniom niniejszej ustawy.

§ 2.

Jako nawozy sztuczne w myśl niniejszej ustawy uważać należy wszelkie przedmioty w obrót wprowadzone celem użycia jako nawóz, zawierające azot, kwas fosforowy i potas lub jeden z tych trzech pokarmów roślinnych.

Jako pasze treściwe uważać należy te wszystkie przemysłowe lub fabryczne wytwory lub odpadki, które się wprowadza w obrót celem karmienia zwierząt domowych gospodarstwa wiejskiego, a które zawierają w większej ilości przynajmniej jeden składnik pokarmowy z grupy ciał białkowych, tłuszczów lub węglowodanów.

§ 3.

Nie podpadają pod tę ustawę wszelkie w gospodarstwie wiejskiem wprost uzyskane środki nawozowe i płody ziemi, dalej odpadki używane do nawożenia i karmienia, w drodze rozporządzenia wykonawczego bliżej określić się mające, wreszcie twory przyrody (minerały) i odpadki wszelkiego rodzaju do wyrobu nawozów sztucznych służące, o ile je sprowadzają fabryki nawozów sztucznych.

§ 4.

Do każdej dostawy nawozu sztucznego musi wytwórca lub sprzedawca przez się podpisaną deklarację (fakturę) dołączyć,

lub przynajmniej do czterech dni ją przedłożyć. Ta deklaracja musi zawierać :

dokładne oznaczenie dostarczonego nawozu sztucznego wyrażeniami używanymi w handlu lub techniczno-naukowemi, według rodzaju, pochodzenia, ilości w odsetkach oraz formy pokarmów roślinnych, w nim zawartych, a § 2. określonych.

Jeżeli nawóz sztuczny dostaje się do obrotu z oznaczeniem, iż prócz pokarmów roślinnych § 2-gim określonych, zawiera jeszcze inne środki działające korzystnie na wzrost i rozwój roślin, to w deklaracji dołączyć się mającej muszą być określone : natura tych środków, ich specjalne właściwości i ilość zawarta w dostarczonym nawozie sztucznym.

§ 5.

Jeżeli deklaracja zawiera, prócz danych przepisanych § 4-tym, jeszcze inne oznaczenia pewnych właściwości dostarczonego nawozu sztucznego, to dostawca odpowiada za prawdziwość tych danych w tej samej rozciągłości, jak za dane przepisane § 4-tym.

§ 6.

Jeżeli w dostarczonym nawozie sztucznym okaże się mniejsza zawartość pokarmów roślinnych, niż podano w deklaracji przepisanej § 4-tym, w takim razie kupujący może albo odmówić przyjęcia, albo żądać odszkodowania, jeżeli ten brak zawartości jednego lub kilku pokarmów roślinnych przekracza pewien, w drodze rozporządzenia wykonawczego oznaczyć się mający procent, przyczem uwzględnić należy przyjęte w handlu wyrównanie (kompensację) azotu i kwasu fosforowego, oraz granice błędów (latitude) przy ocenie.

§ 7.

Opakowanie (worek, paka itp.) musi być oznaczone zewnętrznie określeniami użytymi w deklaracji, w formie przepisanej rozporządzeniem wykonawczem.

§ 8.

Wytwórcy i sprzedawcy nawozów sztucznych mają prawo ubezpieczać sobie tożsamość swych posyłek towarowych plombami, które winne być ochronionemi urzędownie, by tym sposobem rozciągłość swej odpowiedzialności za jakość dostarczonego nawozu ograniczyć. Za odpowiednią przepisom jakość posyłek nawozu, któreby dostały się w obrót handlowy z uszkodzonym opakowaniem lub plombą, lub zupełnie bez plomby, odpowiada ostatni sprzedający. To samo odnosi się do posyłek pasz treściwych, a warunki, pod jakimi plomby te dopuszczone zostaną, określi rozporządzenie wykonawcze.

§ 9.

Namiesznictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym ma oznaczyć najniższe granice zawartości środków pokarmowych dla

roślin, jakie poszczególne rodzaje nawozów sztucznych winne zawierać.

§ 10.

Do każdej dostawy paszy treściwej należy deklarację wytwórcy lub sprzedawcy dołączyć, względnie ją do czterech dni przedłożyć. Deklaracja ta winna zawierać:

a) dokładne oznaczenie dostarczonej paszy treściwej, wyrażeniami używanymi w handlu lub techniczno-nankowemi, według rodzaju i pochodzenia, z podaniem nasion i materyałów, które służyły do ich sporządzenia;

b) stwierdzenie, iż dostarczona pasza treściwa nie jest zepsutą, lecz do karmienia domowych zwierząt wiejskiego gospodarstwa odpowiednią.

Jeżeli pasza treściwa dostaje się w obrót z stwierdzeniem, iż prócz treści odpowiadającej pochodzeniu, zawiera jeszcze inne środki działające korzystnie na produkcję zwierzęcą, to w deklaracji dołączyć się mającej muszą być podane: natura tych środków, ich specyficzne własności i ilość, w jakiej są w danej paszy treściwej zawarte.

§ 11.

Jeżeli w deklaracji, prócz danych przepisanych § 10-tym podaje się jeszcze dalsze szczegóły, odnoszące się do pewnych właściwości dostarczonej paszy treściwej, albo jeżeli się podaje procentową tejsze paszy zawartość co do składników wymienionych w § 2-gim, to dostawca gwarantuje prawdziwość tych danych, tak samo, jak prawdziwość danych objętych § 10-tym. Zawartość procentową tłuszczu i proteiny należy podawać dla każdego składnika osobno.

§ 12.

Bezwartościowych, zepsutych albo dla zdrowia zwierząt domowych szkodliwych pasz treściwych nie wolno celem skarmiania oddawać do obrotu handlowego.

§ 13.

Jeżeli sprzedaż i oznaczenie ceny sztucznych nawozów lub pasz treściwych ma nastąpić na podstawie oceny próbki, pobranej przy dostawie, wówczas należy podać:

a) najmniejszą zawartość środków pokarmowych, oznaczonych w § 2-gim;

b) cenę za kilogram środków pokarmowych, zawartych w dostarczonym nawozie sztucznym lub paszy treściwej, i

c) składniki, za które należy płacić według wyniku oceny.

§ 14.

Kupujący i sprzedawca mają prawo przed odbiorem lub podczas odbioru dostawionego nawozu sztucznego względnie paszy treściwej pobrać próbki, wobec dwóch świadków, z dostarczonego

towaru celem stwierdzenia jakości dostarczonego przedmiotu przez rzeczoznawców.

Próbki należy pobrać w miejscu odbioru najdalej w ciągu ośmiu dni po nadejściu towaru, a to pod grozą ich nieważności

Sposób postępowania przy poborze tych próbek oznaczy rozporządzenie wykonawcze.

Reklamacje oparte o wywód rzeczoznawców należy wnosić najdalej do dnia czternastu po ich nadejściu.

§ 15.

Upoważnia się c. k. Namiestnictwo, by w porozumieniu z Wydziałem krajowym w drodze rozporządzenia zwolniło stowarzyszenia, towarzystwa i związki rolnicze od przymusu zgłaszania przepisanego §§ 4, 7 i 10-tym.

§ 16.

Upoważnia się c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym do oznaczenia w drodze rozporządzenia metod fachowego badania, i tych instytucji, które będą uprawnione do stwierdzania zawartości i jakości, przeprowadzania odnośnych badań i wydawania orzeczeń.

§ 17.

Dopuszcza się przekroczenia, kto działać będzie wbrew przepisom §§ 4, 5, 7, 10, 11, 12 i 13-go.

Jako karę ustanawia się areszt od jednego dnia do dni trzydziestu, względnie grzywnę od 10 - 400 koron. Gdyby sprawca w ciągu jednego roku to samo przekroczenie ponownie popełnił, może być kara podwojona.

Równocześnie może zapaść orzeczenie na opublikowanie wyroku w gazecie urzędowej i w innej publicznej gazecie na koszt sprawcy.

§ 18.

Ten zwłaszcza dopuszcza się przekroczenia, kto w celu wprowadzenia w błąd w obrocie handlowym:

a) podaje nieprawdziwe dane co do rodzaju, formy lub działania dostarczonego nawozu sztucznego lub paszy treściwej;

b) pewien nawóz sztuczny lub lub paszę treściwą wprowadza w obrót pod taką nazwą, jaka zwykle odnosi się do innego sztucznego nawozu lub paszy treściwej;

c) jako nawóz sztuczny lub paszę treściwą wprowadza w obrót handlowy inny materiał, który nie zawiera żadnego z środków pokarmowych, w § 2-gim wymienionych;

d) wprowadza w obrót handlowy nawozy sztuczne, zawierające dla rozwoju roślin szkodliwe składniki, mieszaniny lub połączenia — względnie pasze treściwe bezwartościowe, zepsute albo zawierające dla zdrowia domowych zwierząt szkodliwe domieszki materiałów, dodatków lub zanieczyszczeń, zamilczając o tych szczegółach;

e) próbki w myśl § 14-go pobrane rozmyślnie co do ich jakości zmienia lub fałszuje;

f) w § 8-mym przewidziane plomby ochronione urzędowo podrabia lub ich nadużywa.

Karą jest areszt od tygodnia do sześciu miesięcy lub grzywna od 50—2000 kor., lub też obie kary równocześnie.

Prócz tego może zapaść orzeczenie na ogłoszenie wyroku w gazecie urzędowej i w innej gazecie na koszt sprawcy.

Jeżeli sprawca zostanie w ciągu roku za to samo przekroczenie ponownie ukarany, wówczas należy karę podwoić, a wyrok ogłosić kosztem sprawcy w gazecie urzędowej i w jednej lub kilku gazetach innych.

§ 19.

Dopuszcza się nadto przekroczenia, kto w inny sposób działa wbrew postanowieniom niniejszej ustawy lub rozporządzeń wydanych na jej podstawie.

Karą ma być areszt od jednego dnia do sześciu miesięcy lub grzywna od 10—2000 koron.

§ 20.

Postanowienia karne §§ 17, 18 i 19-go mają tylko wówczas mieć zastosowanie, jeżeli nie ma podstawy do ścigania sprawcy za ciężej karane czynności, a co do ewentualnej cywilno-prawnej odpowiedzialności, pozostają w mocy odnośne postanowienia.

§ 21.

Na wniosek oskarżonego uwolnionego może sąd zarządzić ogłoszenie publiczne uwolnienia, a koszta poniesie kasa państwowa, o ile sąd nie nałoży ich na donosiciela.

§ 22.

Dla przeprowadzenia rozpraw i wyrokowania co do przekroczeń tej ustawy uznaje się właściwość sądu powiatowego miejsc zamieszkania kupującego.

§ 23.

Umowy ustne lub pisemne, sprzeciwiające się postanowieniom tej ustawy, są nieważne.

§ 24.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu.

§ 25.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi rolnictwa, Memu Ministrowi spraw wewnętrznych, Memu Ministrowi sprawiedliwości i Memu Ministrowi handlu.

U S T A W A

z dnia ..... 191 normująca obrót nasionami.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§ 1.

Obrót nasionami, o ile ilość tychże przy każdej pojedynczej dostawie przekracza 5 kg. brutto, podlega postanowieniom tej ustawy.

§ 2.

Nasieniem w myśl tej ustawy są wszelkie nasiona do zasiewu w rolnictwie, leśnictwie i ogrodnictwie przeznaczone, lub wyraźnie do tego celu służące, lub do obrotu przygotowane.

§ 3.

Zakazuje się handlu obnośnego nasionami.

§ 4.

Kto sposobem przemysłowym sprzedaje nasiona, musi do każdej dostawy dołączyć stosowną, przez się podpisaną deklarację czyli list gwarancyjny, który musi zawierać:

a) nazwę, rodzaj i oznaczenie używane w handlu co do pochodzenia dostarczonego nasienia. Jeżeli rodzaju i pochodzenia nasienia nie można napewno oznaczyć, w takim razie należy to nabywcy wyraźnie zaznaczyć;

b) na wypadek gdy nasienie zawiera obce ziarna, względnie zanieczyszczenia w większej ilości, niż to w drodze rozporządzenia jako dopuszczalne oznaczone zostało, w takim razie również i tę okoliczność.

§ 5.

Jeżeli się nasienie wprowadza w obrót sposobem przemysłowym, oznaczając, iż prócz własności naturze jego właściwych, jeszcze inne specjalne własności posiada, albo jeżeli się podaje czystość i siłę kiełkowania w odsetkach, to dostawca ręczy za prawdziwość tych danych tak samo, jak za dane oznaczone § 4-ym, i ma obowiązek dostawy ponownej, względnie odszkodowania w sposób, który oznaczy rozporządzenie wykonawcze.

Jeżeli w deklaracji (liście gwarancyjnym) niema wzmianki o jakości, n. p. o czystości i siłę kiełkowania, wówczas sprzedawca ręczy milcząco za wartości graniczne oznaczyć się mające rozporządzeniem wykonawczem.

§ 6.

Dostawy nasion w worach bez szwu zaopatrzonych (zamkniętych) plombą zakładu wskazanego przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym (§ 8) z oceną czyli świadectwem kartkowym, nie potrzebują dodania deklaracji (listu gwarancyjnego).

§ 7.

Kupujący i sprzedający mają prawo przed odbiorem lub podczas odbioru dostawionego nasienia pobrać wobec dwóch świadków próbki z tegoż nasienia celem oznaczenia jakości przez rzeczoznawców.

Sposób postępowania przy poborze próbki oznaczy rozporządzenie wykonawcze.

Próbki te należy pobrać w ciągu ośmiu dni po nadejściu towaru do miejsca odbioru, a to pod grozą nieważności żądania odszkodowania. Reklamacye na podstawie oceny znawców należy wnosić najdalej do dni czternastu po ich nadejściu.

§ 8.

Upoważnia się c. k. Namiestnictwo, by w porozumieniu z Wydziałem krajowym oznaczyło metody fachowego badania i normy jakościowe dla nasion oraz zakłady uprawnione do robienia ocen, wykonywania plombowań i wydawania orzeczeń.

§ 9.

Każde przekroczenie §§ 4 i 5 będzie karanem aresztem od jednego do trzydziestu dni albo grzywną 10 do 400 koron; jeżeli sprawca w ciągu roku ponownie to samo przekroczenie popełni, może być kara podwojoną.

§ 10.

Dopuszcza się przekroczenia, kto celem wprowadzenia w błąd w handlu i obrocie :

a) podaje nieprawdziwe dane o jakości nasienia.

b) wprowadza w obrót nasienie, zawierające w ilości niedozwolonej ziarna nie kiełkujące lub dla siewu szkodliwe, i przemilcza tę okoliczność.

Karą będzie areszt od tygodnia do sześciu miesięcy lub grzywna od 50 do 2000 koron lub obie kary równocześnie. Prócz tego może być orzeczonem ogłoszenie wyroku w gazecie urzędowej i w innej gazecie publicznej na koszt sprawcy.

W razie ponowienia przekroczenia w ciągu roku, mogą te kary być wymierzone podwójnie i sąd może zarządzić opublikowanie wyroku na koszt sprawcy w gazecie urzędowej i w jednej lub kilku innych.

§ 11.

Przekroczenia dopuszcza się, kto w inny sposób działa wbrew postanowieniom tej ustawy lub rozporządzeń na jej podstawie wydanych.

Karą będzie areszt od jednego dnia do sześciu miesięcy lub grzywna od 10 do 2000 koron.

§ 12.

Postanowienia karne §§ 9, 10 i 11 tylko wówczas mają być stosowane, jeżeli niema podstawy do karania za inny, cięższy karany czyn karygodny. Co do ewentualnej cywilno-prawnej odpowiedzialności pozostają w mocy odnośne postanowienia.

§ 13.

Na wniosek oskarżonego uwolnionego może sąd zarządzić ogłoszenie publiczne uwolnienia, a koszta poniesie kasa państwowa, o ile sąd nie nałoży ich na donosiciela.

§ 14.

Z poza granic kraju wolno wprowadzać nasiona tylko na podstawie deklaracji (faktury, listu gwarancyjnego) zawierającego dane przepisane § 4-ym, a handel małowartościowymi nasionami zagranicznymi zakazuje się.

§ 15.

Dla przeprowadzenia rozpraw i wyrokowania uznaje się co do przekroczeń tej ustawy właściwość sądu powiatowego miejsca zamieszkania kupującego.

§ 16.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu.

§ 17.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi rolnictwa, Memu Ministrowi spraw wewnętrznych, Memu Ministrowi sprawiedliwości i Memu Ministrowi handlu.
